

Bói László²⁴³: Verseny a vagyoni biztonságunk érdekében

Absztrakt: Vagyoni biztonságunkat az elkövetői kör általunk adott lehetőségeket kihasználva, az egyéni fantáziájuk színes tárháza szerint, számtalan módon fenyegetheti. A besurranásos lopást elkövető személyek úgy hatolnak be az ingatlanunk adta mikrokörnyezetünkbe, hogy nem törődnek azzal, hogy éppen alszunk, televíziót nézünk, vagy akár a nálunk vendégeskedő barátainkkal beszélgetünk. A megtévesztés igazi nagy mesterei a trükkös tolvajok, a csalásokat elkövető személyek, akiknek érdemes megismerni az egyes elkövetési módszereit, a hatékonyabb védekezés érdekében. Preventív jelleggel ezáltal prognosztizálható, hogy figyelmesebbek, elővigyázatosabbak lehetünk, nem adva teret a vagyoni javaink jogtalan megszerzésére. Magyarországon a rendszerváltozás óta a bűnözés kritikus szintű emelkedése figyelhető meg, az elkövetői kör egyre erőszakosabb és gátlástalanabb. A bűncselekmények sokasága a lakosság vagyoni- és személyi biztonságát támadja, de a többséget nem meglepő módon a személyi vagyont károsító bűncselekmények teszik ki. Hazánkban a vagyoni elleni bűncselekmények elszaporodottsága hatékony és összehangolt fellépést kíván meg. Bűnüldözési szempontból a fontossági sorrendet az elszaporodottság és az erőszakos jelleg határozza meg, kártékonyan rombolva a lakosság biztonságérzetét. Az eredményesség, a bűnözéssel szembeni hatékony fellépés egy olyan mozgásterét kívánja meg a rendőri tevékenységnek, amely követni képes a társadalmi struktúrát.

BEVEZETÉS

Az lakosság szubjektív biztonságérzetére hatást gyakorlóan csak az egyik és véleményem szerint közel sem a legjelentősebb szeletét képezik a statisztikai adatok. Ezen adatokba éves beszámolók, lakossági fórumok alkalmával nyerhetnek betekintést az állampolgárok. Társadalmi szinten igaz, hogy az emberek biztonságérzetére leginkább az hátrányos, ha lakókörnyezetükben erőszakos bűncselekmény történik, és ez által nem érzik biztonságban életüket, testi épségüket, valamint vagyoni értékeiket. Habár szerencsére az életet, testi épséget legsúlyosabban sértő bűncselekmények jóval ritkábban előfordulási számadatokkal rendelkeznek, mint a vagyoni elleni bűncselekmények. A vagyoni elleni támadások a hétköznapokban gyakrabban fordulnak elő, ezért hátrányosan befolyásolják a biztonságtudatot. A vagyoni elleni bűncselekmények közül a betöréses lopás, míg a vagyoni elleni erőszakos bűncselekmények közül a rablás – főként a közterületen útonállásszerűen és a magánlakásban elkövetett változatok említhetőek meg, amelyek társadalomra gyakorolt hatása igen jelentős. Az állampolgárok döntő többsége nem tanulmányozza a korlátozás nélkül elérhető - és hiteles forrásnak tekinthető - rendőrségi, ügyészségi, vagy kormányzati honlapokat, kiadványokat. Sokkal inkább hallanak a lakossági fórumokon, önkormányzati beszámolókon a szűkebb lakókörnyezetüket érintő helyzetről.

Az országunk bűnügyi helyzetéről, a pontos statisztikai adatokról történő híradások sok esetben nem is érdeklik a lakosságot. Ami viszont igen, hogy mennyire tudhatja, érezheti biztonságban magát az egyes polgár az adott megyéjében, városában, utcájában, amelyikben lakik.

Napjainkban rengeteget hallani a bűnözésről, a televízió, a rádió, az írott és elektronikus sajtó elárasztja az embereket a bűncselekményekről szóló hírekkel. Ezen híradások megpróbálják részletesen bemutatni a tényeket, miközben nem törődnek azzal, hogy ez a nézőkben milyen lélektani hatást is válthat ki. Sokszor tragikus képet festenek egyes települések, vagy régiók, rosszabb

²⁴³ Dr., Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar boi.laszlo@uni-nke.hu

esetben az egész ország bűnügyi helyzetéről. Esetenként lesújtó képet adnak, amivel bele sem gondolva nehéz helyzetbe hozhatják, magyarázkodásra kényszeríthetik a nyomozó hatóságot.

Megemlítés érdemel a túlnyomó többség is, aki otthona vélt biztonságában úgy tekint a médiában elhangzottakra, mint egy távoli rosszra, amely Őt soha el nem érheti. Kriminálisztikai szempontból az sem elhanyagolható, hogy sok esetben az ügyel kapcsolatban olyan adatokat és részleteket is megjelentetnek, amelyek sérthetik a nyomozás érdekeit. Az említett híradásokban és a bulvársajtóban nem jelennek meg a korábban már elemzett, pontos statisztikai adatok, az egyes eseményeket szubjektív módon, sokszor eltúlozva és lényeges elemeket kihagyva közvetítenek az állampolgárok felé. Jellemző továbbá, hogy sok hírműsorban, főként a televízióban a vezető hírek jelentős része bűnügyi jellegű, és ami talán még ettől is nagyobb probléma, hogy főként személy elleni és erőszakos bűncselekményekről számolnak be, kiemelve az elkövetői cselekményének brutalitását, embertelenségét, gátlástalanul kivitelezett voltát, annak társadalomra veszélyességét. Megítélésem szerint nyilvánvalóan más kép alakulna ki a híradások közvetítése során, amennyiben gyakrabban számolnának be a sikeresen felderített bűncselekményekről, az elfogott elkövetőkről, sikeres rendőrségi razziákról, valamint a jogsértések miatt alkalmazott preventív szankciókról.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) Médiatanácsának tanulmánya szerint a nézőszámból adódóan jelentős befolyásoló erővel rendelkező televíziók és rádiók esetében a médiatörvény (2010. évi CLXXXV. törvény) 2012. évtől a hírműsorok időtartamának 20 százalékában teszi lehetővé bűnügyi hírek bemutatását. A tanulmány szerint aggodalomra ad okot, hogy a magyar bűnözésről festett kép torz. A 20 százalékos arány éves szintre vonatkozik, az aktuális adatok nyilvánosak, a bűncselekményekről szóló tudósítások jellemzői a hírműsorokra vonatkozóan részleteiben elérhetők a <http://adattar.nmhh.hu/buncselekmeny> oldalon.²⁴⁴ Az adatokat megtekintve megállapítható, hogy 2013. évben már minden vizsgált műsorszolgáltató a 20 százalékos határon belülre került.

A fentiekben részletezett okok miatt egyértelmű, hogy miért fontos kiemelt bűncselekményként tekintenünk a vagyon elleni erőszakos bűncselekményekre.

Tudva levő ugyanis, hogy a mások sérelmére megvalósított bűnelkövetés az emberi lét része volt az írásos dokumentáltság kezdete óta. A torzult emberi gondolkodás, az irigység, a hasznokért való nem megdolgozás, más megszerzett értékeinek elvétele, valamennyi társadalmi korban fellelhető. Más és más megoldások születtek válaszreakciónként a lehetőségek koronkénti jellemzőségi jegyeivel. Az adott korban uralkodó büntetőpolitika határozza meg, hogy az állam mely cselekményeket kriminalizál, vagy éppen dekriminalizál. A büntetőpolitika pedig mindig az adott kor erkölcsi felfogásának, társadalmi berendezkedésének, gazdasági viszonyainak és napjainkban nem utolsó sorban a nemzetközi környezetnek függvénye és tükörképe. A vagyon elleni cselekmények, ezen belül pedig a lopás, mint legrégebbi, valamennyi történelmi korban, és a társadalmak valamennyi fejlettségi fokán büntetett, ugyanakkor jelenünkben is a leggyakrabban elkövetett jogellenes cselekmény. Az állam mind a büntetőjog, mind a szabálysértési jog eszközeivel szankcionálja.

Kijelenthetjük, hogy az elkövetői kör, követi a kort, fejlesztve, finomítva az elkövetési módszereket, megkönnyítve a kivitelezést és megnehezítve a bűnfelderítést. Az elkövetők csiszolják a technikájukat, az közöttük gazdát cserél. Az említett tapasztalatcseréknek teret engednek maguk a büntetés-végrehajtási intézetek is. Nem egy esetben találkozhatunk azzal a jelenséggel, hogy ugyanazon helyen, hasonló, vagy egyező cselekmény miatt jogerős szabadságvesztésüket töltő elítéltek szabadulásukat követően együtt követnek el bűncselekményeket.

Úgy gondolom szerencsés a sértetti kör preventív felvilágosítása, tudatosítva, hogy a védekezés nem elégséges szintje, a nem megfelelő figyelem saját biztonságukra, könnyedén oda vezethet, hogy

²⁴⁴ Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanács - http://mediatanacs.hu/cikk/154206/Bunugyi_hirek_eles_a_kulonbseg_a_kozszolgalmi_es_a_kertevok_megkozi_elitese_kozott - http://mediatanacs.hu/cikk/1299/Nyilvanos_a_hirmusorokban_szereplo_bunugyi_hirek_aranya (2015. április 19.)

bármikor bűncselekmények sértettjeivé válhatnak. Az egyén védekezési lehetőségei egy igen terjedelmes műben nyerhetnének érthető kifejtést, azonban ez jelen írásnak nem lehet célja.

Témakifejtésemben egy tájékoztatást kívánok adni azon lehetőségekről, amelyek hozzásegíthetnek bennünket ahhoz, hogy nagyobb aktivitással viseltessünk biztonságunk érdekében. Az egyén passzivitása, saját védelmi kapacitásainak nem kihasználása többletlehetőséget ad az elkövetői körnek, amely kiugró bűnözési számadatokat, nehezen feltérképezhető vagyoni károkat eredményezhet.

Sajnálatosan az „önvédelem”²⁴⁵ jelentőségét későn, esetenként a többszöri jogsértést követően sem képes helyén kezelni és felismerni a sértetti kör. Minimalizált anyagi ráfordítással alaptalanul várnak a biztonság terén maximális hatékonyságot. A konkrét védekezés elmulasztását állami intézkedés nem pótolhatja.

Könnyen megfigyelhető az az állampolgári, gazdálkodó szervezeti összességében tulajdonosi, sértetti magatartás, amely - tartózkodva az általánosítástól - hanyag eleganciával gondoskodik saját vagyoni biztonságáról. Az említett kör túlnyomórészt a rendőrségtől várja a biztonság megteremtését.

A sértetti kör meglepődve tapasztalja, hogy a nyitva hagyott ajtón besurran a tolvaj és egyetlen alkalommal az ott lakók más helyiségekben tartózkodása esetén is, már az előszobában felpakolva, észrevétlenül magukhoz vett értékekkel anélkül képesek távozni, hogy bárki is látná, vagy feltartóztatná őket. Nem ritka, amikor a szomszéd még látja is az idegent, de a passzivitásból, érdektelenségből eredően, vagy csak a „nem az én dolgom” felfogásból következően nem tesz semmit, esetenként a rendőrséget még telefonon sem értesíti.

A biztonsági tényezőt, természetesen a rendszert alkotó és egymásra épülő elemek sora alkotja. Szükségszerűen feltételezi a kitűzött cél a pénzügyi eszközök rendelkezésre állását. Likviditási gondokkal legfeljebb szegmens orientált tűzoltási eredményességet vagyunk csupán felmutatni, de totális megoldást lokális helyett semmiképp.

A vagyoni biztonság megteremtésénél és a rendőrség működési hatékonyságánál is helytálló, hogy likviditási gondokkal legfeljebb szegmens orientált tűzoltási eredményességet vagyunk csupán felmutatni, de totális megoldást lokális helyett semmiképp. Korlátok között a rendőrség a bűnüldözés és a megelőzés területén állandó prioritási döntések elé szorul. Az intézkedési sorrendet az adott kategóriájú bűncselekmények száma, az elkövetések erőszakos jellege és a közfelháborodás foka határozza meg.

Az eredményesség, a bűnözéssel szembeni hatékony fellépés kell, hogy feltételezze azt a mozgásteret a rendőrség irányába, amely követni képes a társadalmi struktúráját.

BIZTONSÁG, KÖZBIZTONSÁG, VAGYONBIZTONSÁG

Legáltalánosabban a biztonság egy háborítatlan, mindenféle támadó jellegű behatástól mentes állapot.²⁴⁶

A közbiztonság a biztonság az egyik szelete, amelyen a belső rendet, a közrend, valamint az élet- és vagyonbiztonság megvalósulását értjük.²⁴⁷ Ebben az állapotban a polgároknak nem kell

²⁴⁵ Jelen aspektusban megkülönböztetést kíván a címbeli önvédelem a „jogos” alaptörvénybeli védelemtől - „Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a személye, illetve a tulajdona ellen intézett vagy az ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához.” Magyarország Alaptörvénye V. cikk. A témakifejtés saját egyéni felelősségünk körében a tőlünk elvárhatóság oldaláról közelít, a figyelmet, felkészültséget helyezve középpontba, a jövőre tervezett saját vagyoni biztonságunk érdekében.

²⁴⁶ A biztonság egy sokrétű gyűjtő kategória, komplex jellegéből adódóan magában foglalja a beteg, gazdasági, informatikai, közlekedés stb. biztonságát is.

Ken Booth szerint: „...a biztonság az, amivé tesszük.” Barry Buzan szerint: „...a biztonság a túlélés és a fennmaradás lehetősége a létet fenyegető veszélyekkel szemben.” Hadmérnök V. Évfolyam 1. szám-2010 március

veszélyekre számítaniuk, de ha azok mégis bekövetkeznének hathatós, azonnali, gyors segítségre számíthatnak. Azonban ez az ideális állapot, össztársadalmi méretekben nem kivitelezhető. Mert tökéletes kristályosult formájában nem létezik, nincs garantált soha nem háborítható, vagy megtámadhatatlan védelmi állapot. Ugyanakkor célul tűzhető ki annak optimalizáltan elérhető biztonsági szintje. A közbiztonság, vagyonbiztonság hasonló, mint az egészség, hogy tudjuk mit jelent annak a hiányát érezni kell.

Az optimális szint eléréseért az állam és az egyén egyaránt felelősséggel tartozik, ugyanazon oldalon, egymás közreműködő segítségére alapozva kell tevékenykedniük.

A bűncselekmények számszerű növekedése bebizonyította, hogy csupán büntetőjogi eszközökkel a probléma nem kezelhető.

Beccaria nyomán „A bűncselekményeket jobb megelőzni, mint büntetni.”²⁴⁸

A bűnmegelőzés, mint (kriminálprevenció) fogalmilag a jövőben elkövetendő bűncselekmények elleni fellépést, azaz olyan hatások kifejtését jelenti, amelyek korlátozzák a bűnelkövetési okokat és gátolják a bűnözés feltételeit.

Az egyénről a speciális prevenció szól. A bűnmegelőzés ezen szintje a veszélyeztetett célcsoportokkal foglalkozik, azon személyekkel, akik objektív helyzetük, személyes tulajdonságaik révén fokozottan válhatnak áldozattá. Esetükben a megelőzés feladata a biztonsági tényezők növelése, az egyén biztonságra nevelése.

- Idős személyek esetén mérlegelendő, hogy más korban, más társadalmi berendezkedéshez igazodva szocializálódtak, amikor mást jelentett a vallás, a becsület, a bizalom. A háború okozta megpróbáltatások más lelki egyensúlyt hagyhattak hátra.
- Az idős személyek hiszékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, könnyebben becsaphatók, megtéveszthetők.

Az egyéni megelőzés, mint „speciális prevenció” azt az elemző és értékelő munkát feltételezi, amely során meg kell vizsgálni, hogy a sértetti kör megtesz-e mindent annak érdekében, hogy elkerüljék az áldozattá válást. Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy az egyén tevélegességét állami beavatkozás nem képes hiánypótolni.

Az állam „belső biztonságpolitikája” széleskörű igyekezete ellenére sem tudja teljesíteni polgárai biztonság iránt támasztott elvárásait.

A közbiztonság, vagyonbiztonság garantálására, fenntartására a rendőrség önállóan saját erejéből és eszköztársadalmából egyetlen államban sem lehet képes.

A bűnmegelőzés módszerei sokrétűek, átszövik a megelőzés mindhárom dimenzióját. Elsősorban a bűnalkalmak korlátozása, a megfelelő védekezés alkalmazása, a tájékoztatás és propaganda, valamint a hatékony büntetőpolitika emelendő ki.

- A bűncselekmények elkövetését lehetővé tevő alkalmak csökkentése egy átfogó módszertan. Feltételezi a preventív jelenlétet frekvenciával és odafigyelve a bűnügyileg veszélyeztetett helyekre. A rendszeres, konzekvensen kivitelezett ellenőrzés, képes meggátolni, hogy a szabálytalanságokat bűncselekmények kövessék. Az ellenőrzöttség tudata jogkövető magatartás irányába mutat.
- Fontos az egyénre szabott, megfelelő védekezési mód kiválasztása. Mára intézményi rendszerbe nőtte ki magát a személy- és vagyonvédelem. Különbőség tehető és egyben választási lehetőséget biztosít, de akár kombinálhatóságot is a mechanikai, fizikális, elektronikai és a személyvédelem. Nem lehet ugyanakkor figyelmen kívül hagyni az elmondottakat megelőzve a helyes magatartási szabályokat sem, amely a kellő és az egyéntől

²⁴⁷ „...a közbiztonság mint jogi tárgy, védendő értékek összessége, amelynek azonban a rendészeti jog nem a sérthetlenségét kívánja biztosítani, hanem annak oltalmát államcélként határozza meg.” Prof. Dr. Finszter Géza Közbiztonság és jogállam 2009. DFK-Online.

²⁴⁸ Cesare Beccaria: A bűnökről és a büntetésekről, (ford.: Madarász Imre) Eötvös József Könyvkiadó Budapest, 1998.

elvárható körültekintő viselkedésben és elővigyázatosságban ölt testet, nem elfeledve, hogy az még pénzbe sem kerül.

- Bűnmegelőzési propaganda a harmadik módszerem. Értelmezésében aktív tudatformáló munkával kell erősíteni a társadalom tagjainak önvédelmi reflexeit. Ismertetni szükséges a védekezés hatékony, jogszerű módjait és technikáit, valamint az ezt szolgáló lehetőségeket és eszközöket. Meg kell győzni a lakosságot, hogy a bűnmegelőzés összetársadalmi érdek, amiben mindenkinek megvan a maga feladata és felelőssége.

Megállapítható, hogy az állampolgári önvédelmi mechanizmus folyamatos fejlesztésre szorul.

Sajnálattal tapasztalható, hogy általánosságban a lakások ajtajai, ablakai, annak zárszerkezete túlnyomó többségében nem felelnek meg a minimálisan elvárható szintnek sem.

Sokan akkor eszmélnék rá, hogy a védelemi szint kívánalmakat hagy maga után, amikor nem várt látogató, próbál behatolni ingatlanukba és szerencsés esetben nem a zár az, ami megakadályozza a bejutást, sokkal inkább egy éppen hazatérő szomszéd, egy felkapcsolt villany, ami megzavarja a tüsténkedőt cselekményében. Vannak, akik a biztosítási szint fokozása, vagy felmérése alkalmával szembesülnek azzal, hogy ingatlanuk nyílászárói nem nyújthatnak megfelelő védelmet.

Önmagában veszélyforrás az, ha olyan „házalók” véleményére hagyatkozunk, akik primitív, ámde olcsó hevederzárakat, kiegészítő zárat ajánlanak megjelenve otthonunk előtt. Sőt azok helyben történő beszerelésére is vállalkoznak. Egyrészt silány minőséget kaphatunk pénzünkért, másrészt ezen személyek referencia híján fel is térképezhetik ingatlanunkat, későbbi elkövetőkké vagy tippadókká válhatnak, a zárszerkezet, annak kulcsai és ingatlanunk vonatkozásában.

Gyakori a csalás, mint bűncselekményi kategória, amikor előleg formájában különbözőbb, kisebb-nagyobb összegeket vesz el –megrendelőiktől– az elkövetői kör. A vállalt kötelezettség teljesítése azonban elmarad.

A pár ezer forint ellenében felszerelt hevederzárak, pedig annak szakszerűnek mondható felszerelése estén sem képesek a hozzájuk fűzött reményeket valóra váltani.

A betörések túlnyomó többségét a nyílászárók elleni támadások teszik ki, a fal és tetőbontás ehhez képes elenyésző.

Tetőbontás alkalmanként még előfordul napjainkban is. A célcsoportot, főleg lapos tetős trafikok és áruházak jelentik. Elkövetők részéről kedveltségét az jelentette, hogy a magasból jól körbe lehetett tekinteni, a behatolás, bár időigényesebb, mint a nyílászárók esetén, de kevésbé észlelhető a kivitelezés. A riasztók érzékelői is inkább a nyílászárókra koncentráltak.

A nyílászárók közül az ajtók biztonsága elsődlegesnek mondható. Az első, de még a második emeletig is az ablakok megbízhatósága, biztonságosabbá tétele is szerepet kell, hogy kapjon.

Egyes elkövetőket nem riaszt el a magasság sem, ezért érdemes megemlíteni az emeleti lakásokat is. Az elkövetők képesek szemügyre venni, hogy mely ablakok közelében vannak természeti tereptárgyak pl.: fák, vagy olyan kiépített kapaszkodók, villámhárítók, esőcsatorna stb., amelyek feljutási lehetőséget kínálnak akár egy nyitva hagyott ablakon való bemászáshoz.

A tereptárgyak nem csak a bejutás tekintetében játszanak szerepet. Gondoljunk csak bele abba, hogy a magaslati, emeleti ablakokat, ritkábban fedjük el, a normál esetben történő beláthatatlanság okán. Ezáltal egy ilyen nyílászáró, egy arra alkalmas tereptárgyról bepillantást enged az ingatlanban található, fellelhető vagyontárgyak feltérképezhetőségére, hollétére is.

TRÜKKÖS ELKÖVETÉSRŐL

A trükkös lopást az elkövető megtévesztő, figyelemelterelő, vagy a sértett bizalmába férkőző magatartása teszi lehetővé. A trükkös elkövetéseknél jelentős látenciával számolhatunk, egyrészt a sértettek nem is észlelik, hogy bűncselekmény áldozataivá váltak, vagy csak később eszmélnék rá, másrészt szégyellik hiszékenységüket és nem jelentik be a rendőrségen.

A trükkös tolvajoknak nevezzük azokat az elkövetőket, akik áldozataikat megtévesztve és jóindulatú hiszékenységüket, segítőkészségüket, együttműködési készségüket kihasználva követnek el sérelmükre bűncselekményeket.

Az elkövetési módszereket a sokszínűség és a minduntalan megújulás jellemzi, az elkövetők egyre gátlástalanabb módon, egyre rafináltabb, kifinomultabb módszereket dolgoznak ki.

Az egyik ilyen napjainkban gyakori előforduló módszer, amikor egy közlekedő gépkocsit úgy készítenek megállásra, hogy azt még egy parkolóban kiszemelve azt, a jármű gumiját kiszúráják. Teszik ezt oly módon, hogy annak gumiabroncsa közlekedése során fokozatosan váljon légvesztetté, így a jármű könnyen lekövethető. A kerékcsereét eszközöző sértett figyelmének ilyen módon történő elterelését követően kerülnek eltulajdonításra a gépkocsi utasterében elhelyezett értékek. Akár úgy is, hogy az egyik elkövető felajánlja segítségét a kerékcsereéhez, amíg a társa megvalósítja a lopást.

A másik elkövetési módszerbe tartozó tetteseknek a lakások, üzletek, irodák a célcsoportjai. Ilyenkor a tolvajok ezen helyekre csöngetnek be, majd ott valamely módszerrel elterelik – az elsősorban időskorú személyek figyelmét, majd a tártettes ezt az időt kihasználva tulajdonít el értékeket.

A „trükkös lopást” igen sokan összetévesztik az úgynevezett „besurranásos lopással”, holott teljesen más elkövetési módszerekről beszélünk. A besurranó tolvajok gyakran utazó bűnözők, egy-egy helyen megállnak, és egy-egy utcát, vagy lakótelepet, háztömböt fésűlnek át, illetve úgynevezett „tippadók”, általában helyi ismerettel rendelkező ismerősök rokonok elmondására alapozva -érdemességi alapon- követnek el bűncselekményeket.

A besurranó tolvajok a sértett elővigyázatlanágát, óvatlanágát használják ki, hogy a kaput, a bejárati ajtót, ablakot vagy az irodaajtót a tulajdonos, az ott lakó vagy az ott dolgozó személy elmulasztja bezárni. Jellemzően nem előre kitervelten választanak célpontot, hanem épületekbe bejutva úgymond „rányitnak” az ajtókra, a jósszerencséjében bízva.

A tévhit ellenében a besurranások többségét nem éjszaka, hanem a kora délutáni napszakban követik el. Ennek ésszerű magyarázata az, hogy egy irodába, vagy egy társasházba könnyebb ilyenkor „legalizálni” az ott tartózkodást egy kreált történettel.

A trükkös tolvaj az előbbiekkal ellentétben az említett ingatlanokba a tulajdonos vagy **az ott lakó, vagy ott tartózkodó tudtával és beleegyezésével jut be, a sértettek megtévesztésével.** A sértetti célcsoportot főleg időskorúak és nyugdíjasok jelentik. Itt már nem beszélhetünk általánosságban spontaneitásról, ugyanis ezen elkövetői kört szervezett, „saját koreográfiával dolgozó” bűnözői csoportok jelentik.

A tettesek gyakran tartanak előzetes terepszemlélt, egyes esetben postásnak kiadva magukat. Előforduló elkövetési módszer, hogy már az utcán leszólítva kísérik haza az időskorú személyt a „nem tetszik megismerni én voltam a postása” szavakkal ajánlkozik fel a tettes a befizetetlen csekkek befizetésére.

Nagy előszeretettel választanak olyan személyt sértettnek, akinek a kapucsengetőjén, levélszekrényén az „özv.” vagy „id.” rövidítés szerepel, hiszen alapos okkal lehet feltételezni, hogy egyedül élő személyről van szó.

Ezen elkövetői körbe tartozó személyek általában feltűnően megnyerő modorúak, mosolyukat és nyájas kedvességüket latba vetve csöngetnek be lakásokba valamilyen előre átgondolt legendával, csak azért, hogy beengedjék őket. Ennek érdekében hivatalos személynek, rendőrnek, mérőállás leolvasónak, önkormányzati dolgozónak, szociális munkásnak stb. adják ki magukat.

Az időskorú emberek általánosságban nem bíznak korunk pénzintézeteiben és gyakran tartanak otthon nagyobb mennyiségű készpénzt együtt a nyugdíjszelvényükkel. Az elkövetők nem egy esetben nyugdíjas kedvezményt ígérnek, amelyhez kell a szelvény, ha már annak a helyét megtudják, következhet a sértett figyelmének az elterelése, a nem érzi ezt a gáz szagot vagy nem csengettek? Kérdések feltételével, hogy csak egy párat említsünk a palettáról.

Egyes esetekben rosszul érzet színlel az elkövető és egy pohár vizet kér, hogy a gyógyszerét be tudja venni, így nyer bejutást a lakásba.

Megemlítés érdemel az ún. „unokás módszer” is, melynek egyik finom eltérésekkel kivitelezett változata, amikor az elkövetők főleg időseket hívnak fel telefonon, azt állítva, hogy a sértett valamelyik családtagját súlyos baleset érte, kórházba került, és az életmentő műtét abszolválásához sürgősen készpénzre van szükség. Az elkövetők azt a lélektani hatást használják ki, hogy egy a hozzátartozójáért aggódó személy a „józan ész kikapcsolva” veti alá magát az elkövetői szándéknak, akár úgy is, hogy a postaládájában hagyja a kért összeget, vagy azt egy számára soha korábban nem látott személynek adja át.

ÖSSZEZÉS

A bűnözés mennyiségi és minőségi oldalának visszaszorítása reális cél, ami azáltal valósítandó meg, hogy a rendőrség egyéb civil szervezetekkel, a települési önkormányzatokkal csökkenti a bűnalkalmak számát és együttműködve egymással hathatósan vesz részt a lakosság tudatformálásban. A sértetté válás kockázatának csökkentése érdekében bővíteni kell az állampolgárok ismereteit, az egyes elkövetési módszerekről, a megelőzés lehetőségeiről. Ebben nagy segítséget nyújthatnak az említettekén kívül a regionális lapok is, annak érdekében, hogy az egyes cselekvésre képes emberekben az egészséges önvédelmi reflex kialakulhasson. Finanziális lehetőségek hiányában akár lakossági járőrözéssel is tehetünk valamit a biztonsági szint emelkedése érdekében.

Regionális jellegű „Sértett-segítő” információs, tájékoztató és tanácsadó iroda is kiemelt jelentőségű.

Az Áldozatvédelmi Iroda működtetése preventív célokat is mozgathat. A sértettek jogainak megismertetésével, vagyonvédelmi tanácsadással, adhat tájékoztatást, a bűncselekmények sértettjeinek, a hatósági intézkedések esetén tanúsítandó helyes magatartásról, az eljárások lefolyásáról. Az időskorú, és különösen az egyedül élő személyek felvilágosításába bevonhatók a rendőrségen kívül, szociális munkások, a polgárőrség, Nyugdíjas Egyesületek, Öregek napközije és más karitatív szervezetek. A közintézményi tájékoztató táblák kitétele, figyelemfelhívó szórólapok szintén nagy segítséget nyújthatnak, mint hasonlóképpen bevont vagyonvédelmi és biztonságtechnikai vállalkozások is.

Mostanra általánossá válhatott az a felfogás, miszerint a bűnözés elleni küzdelem a bűnüldöző szervek és a büntető igazságszolgáltatás hathatós közbeiktatásával önmagában nem rendelkezhet elégséges eszközrendszerrel ahhoz, hogy állampolgári „önvédelem” nélkül felvegye a versenyt a növekvő vagyon elleni támadásokkal.

Személyre szabottan lehet eldönteni, hogy milyen mértékben tudunk saját biztonságunkra anyagi eszközöket fordítani, hogy hol határozható meg az elfogadható, elégséges és a megfelelő mérték.

Megállapítható, hogy az állampolgári önvédelmi mechanizmus folyamatos fejlesztésre szorul.

Reményem fejezem ki, hogy jelen témakifejtés, minimálisan elégséges lehetőséget adott, annak érdekében, hogy észrevegyük és tudatosuljon bennünk, saját biztonságunkért cselekvésre vagyunk mi magunk is készíthetve.

IRODALOMJEGYZÉK

[1] Hadmérnök V. Évfolyam 1. szám-2010 március

[2] Prof. Dr. Finszter Géza Közbiztonság és jogállam 2009. DFK-Online.

[3] Cesare Beccaria: A bűnökről és a büntetésekről, (ford.: Madarász Imre) Eötvös József Könyvkiadó Budapest, 1998.